

SUVANNON SEUTU

SAKKOLAN, METSÄPIRTIN JA VUOKSELAN PITÄJÄLEHTI

SUVANNON YMPÄRISTÖN
KOTISEUTULEHTI

Metsäpirtti-juhlien lippulinnaa seurasi kyläkylttien taakse ryhmittynyt juh-
laväki. Lippuja kantamassa: Kalevi Hyytiä (vas.) ja Vladimir Garam ja Joo-
seppi Eeva.

Pitäjäjuhlakuulumiset Metsäpirtistä
ja Vuokselasta!

Tule Sakkola-juhlille Lempäälään!

N:o 5 • 2002

E L O K U U

TOIMITUKSEN TUOLI

Tervehdys, suvannonseutulaiset!

Vuokselan väki on pitäjäjuhlan päitänyt, samoin metsäpirttiläiset, jotka kävivät oikein kannaksella paikan päällä juhlimassa. Tuonnempaa lehdestä löytyvät kertomukset kummastakin pitäjätapahtumasta.

Sakkolaisilla on edessä omat vuotuisen juhla elokuun alussa Lempäälässä. Lähtekäähän joukolla mukaan!

Sukututkimukset, pitäjäjuhlat, kotiseutumatkakaksavat yhä innostaa karjalaisia jälkipolvineen. Oli oikein mukana saada soitto eräältä nuorelta naiselta kohta Metsäpirtti-juhlien jälkeen: kiinnostus mummon juuriin Sakkolaan ja Metsäpirttiin on saanut jälleen yhden uuden innostumaan karjalaisesta taustastaan. Soiton aihe oli Sakkolan-juhlien aikataulut, että varmasti ehtii muilta kiireiltä mukaan.

Tervetuloa, tapaamisiin! -MRT

SEURAAVA LEHTI tulee syyskuussa. Aineisto toimitukseen viim. pe 30.8. SAKKOLAN AINEISTOT osoitteella

Suvannon Seutu,
Rautasementtie 375, 37550 Lempäälä.
Kysy sh-postiosoitetta päätoimittajalta
Marjo Ristilä-Toikalta p. 040 730 2622 tai 03- 3748 448.

METSÄPIRTTI -aineiston yhteyshenkilönä ja koostajana on toimittaja ANJA KUOPPA.

Osoite Sovintola 1,
14240 Janakkala. Sh-posti
anjan@mail.htk.fi
puh. 044 844 330.

VUOKSELAN yhteyshenkilönä
TAISTO VIRKKI. Hänet tavoittaa numeroista 03- 363 1750 tai 050-553 8607.

Sh-posti taisto.virkki@luukku.com.

Rokan kotitalo kauppana vuonna 1983

Mikko Pylkäsen (Viljam Pylkäs) talo kuvattu 1983, jolloin paikalla oli kylän kauppa. Nythän tämä talo on hävitetty. Huhu kylässä kertoo, että palo oli tahallaan syytetty. Kyllähän heillä oli tiedossa, miksi turistit kävivät aina taloa katsomassa.

On myös tehty virheellisiä arvioita (kuten Ilta-Sanomat 11.6.2002) että talo olisi ollut vankilakäytössä, kun eteisen ikkunat oli naulattu umpeen. On totta, että syksyllä 1941 Karjalan takaisin valtauksen jälkeen siellä turvassa asui 18 vankia jonkin aikaa. Olin silloin 16-vuotiaana poikana yhtenä niitä vartioimassa. Ei kuitenkaan sen jälkeen siinä mitään vankilaa ollut.

Viljo Pitkänen

SAKKOLAN KIRKONKYLÄN NUORISOSEURA ry:n 100-VUOTISJUHLA

pidetään Pirkkalassa Haikan lavalla
25.8.2002 klo 14.00.

Tervehdysten vastaanotto alkaen klo 13.00

Tuletha Siekii!!

Tervetuloa!

Juhlatoimikunta

PAUKUN PALSTA

Turistina Karjalassa

Venäläiset ovat hävittäneet meille sakkolalaisille ja muillekin Karjalan kävijöille tutun turistikohteen Antti Rokan (= Viljam

Pylkäs) kotitalon Haparisten kylän Rapamäen tuntumasta. Jäljellä on enää vain kivijalka. Eikö venäläisten olisi ollut parempi säilyttää ja entisöidä kyseinen rakennus ja perustaa sinne vaikkapa kahvila? Eikö venäläisillä ole markkinataloudesta mitään käsitystä? Turistikauden aikana kahvila olisi varmasti tuottanut hyvät tulot ainakin yhdelle perheelle.

Tuntuu siltä, että venäläiset eivät ole vielä ymmärtäneet turismin mukanaan tuomia mahdollisuuksia. Ihmetyttää, että teitä ei saada kunnostettua, vaikka on varaa rakentaa komeita datshoja ja ajella uusilla maastoautoilla. Eikö jatkuvaa huonoja teitä kulkeminen ala ottaa pietarilaista datshan omistajaa hermoon? Mielenkiintoisena yksityiskohtana havaitsin Taipaleen datshakylän kohdalle tielle tehdyt hidasteet. Venäläiset henkilöautoilijat kiersivät hidasteen tottuneesti niin, ettei hidasteen yli tarvinnut ajaa. Koko Keljasta Taipaleeseen johtava tie oli minun mielestäni hidasteita täynnä, joten tuntuu vähintäänkin kummalliselta, että hidasteita oli tehty aivan tarkoituksella kylän kohdalle.

Saaroisten kautta Joentaan kylään bussilla ajaessamme saimme kierrellä suuria vesilätäköitä ja luovia tiepuo-

lesta toiseen, ettei auton pohjat otta-
neet korkeampiin paikkoihin kiinni.
Muutaman kilometrin matka kesti melkein tunnin. Ja miten helppo olisi ollut kyseinen tie tasoittaa, kun se on rakennettu hiekkaharjulle. Ei muuta kuin jonkinlainen lana Belaruksen perään ja tie olisi tasoittunut muutamalla ajokerralla. Ja tämänkin tien varsilla oli tosi komeita huviloita.

Nyky-Venäjällä turisteja kohdellaan rankasti eriarvoisesti kuin muita ihmisiä. Jos meillä Suomessa ulkomaalaisille olisi samalla tavalla kalliimmat hinnat kuin Venäjällä, niin mahtaisiko meille kukaan vierasmaalainen edes pistäytyä.

Venäjällä turisteilta peritään monista palveluista moninkertaiset hinnat oman maan kansalaisiin verrattuna. Museoissa, teattereissa, näyttelyissä ym. tilaisuuksissa ulkomaalaiset joutuvat maksamaan huomattavasti korkeamman pääsymaksun kuin paikallisen väestö. Hotellihuoneen venäläinen saa murto-osalla siitä hinnasta, jonka suomalainen joutuu maksamaan. Laivamatka esimerkiksi Petroskoista Kizin saarelle maksaa turistille lähes kymmenen kertaa niin paljon kuin paikalliselle asukkaalle.

Tullissa on milloin mitään ylimääräisiä maksuja. Ja ellet maksa, niin saat viettää tullissa parhaassa tapauksessa useita tunteja. Viipurin puomilla pojat saattavat seisottaa turistibussia melkein miten pitkään tahansa, ellet maksa lahjusta. Tietyistä tiepuomeista ohi pääseminen maksaa aina jotain, mutta koskaan et tiedä, mikä on kulloinkin sopiva hinta. Uimaranneillekin meneminen saattaa joskus maksaa, joskus ei.

Tiemilliisit sakottavat varsin mielellään ulkomaalaisia turisteja ja sakot ovat melko mielivaltaisia. Milloin on ylinopeutta, milloin renkaat ovat liian kuluneet, milloin erilainen kuvio renkaissa aiheuttaa sakkorangaistuksen. Jos samoilla perusteilla sakotettaisiin myöskin venäläisiä autoilijoita niin heistä varmasti yli puolet saisi joka kerran sakot, kun mekin olemme melkein joka matkallamme saaneet sakon

milloin minkäkin syyn perusteella.

Kiviniemen hotellin taksit ovat nostaneet euron tulon myötä huimasti tuntiveloitustaan. Kyseiset taksit maksavat nykyään 12 euroa / tunti. Se on ehdottomasti liikaa, kun 10 euroakin on aivan liian paljon, kun ottaa huomioon Venäjän palkka- ja hintatason yleensä. Tavallisen losevolaisen keskipalkkaisen tuloista menisi jo yhteen Pietarin matkaan kahden viikon palkka!

Mistään markkinataloudesta tai kilpailuttamisesta ei Losevskajan hotellin taksien kohdalla voida puhua, sillä hinnat on korkeammalta taholta määrätty eikä kukaan voi ajaa alle taksojen. Ehdotankin nyt kaikille Kiviniemessä kävijöille, että emme maksa taksiyydistä kymmentä euroa enempää tunnilta tai olemme sitten käyttämättä kyseisiä kuljetusvälineitä.

Hyvää loppukesää kaikille ja Sakkola-juhlilla Lempäälässä tavataan!

Hannu J. Paukku

Sakkola-Säätiön

valtuuskunnan puheenjohtaja

Harjatie 5, 32210 LOIMAA

p. 02-7628152

GSM 0500-741296

E-mail:

hannu.paukku@punkalaidun.fi

TILAA OMA
SUVANNON SEUTU -
KARJALAINEN
PITÄJÄLEHTI
SAKKOLAN,
METSÄPIRTIN ja
VUOKSELAN VÄELLE!

Julkaisija:

KUOLLEITA

Leo Käppi in memoriam

Veljeni, sotaveteraani, kirvesmies, puuseppä on poissa. Siunauksin ja rukouksin hänet on saatettu 29.6. 2002 Viialan kirkossa viimeiselle matkalle. Tämä tapahtui Leon nimipäivän jälkeisenä Pekan päivänä, jolloin synnyinseudullamme Kiviniemen Saviojalla aloitettiin heinänteko.

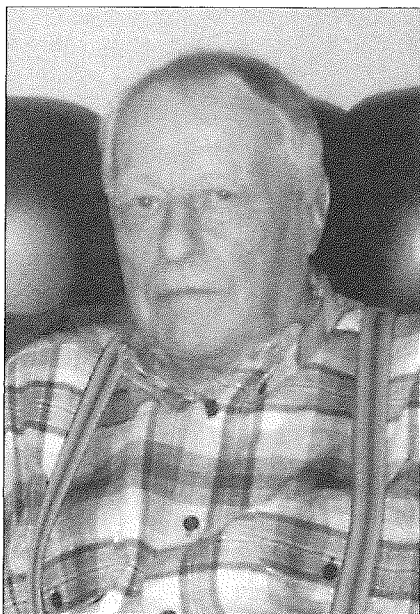
Leo oli viidestä veljeksestämme ja koko kymmenen lapsen katraastamme toiseksi vanhin, syntynyt Sakkolassa 19.5. 1919.

Noin 15-18 vuotta sitten havahduin haastattelemaan Leota varsinkin 1920- ja varsinkin 30- lukujen muistoista, tapahtumista, kotimme ja kotiseutumme elämisestä ja olemisesta. Nyt kun hän on ikuisesti poissa, voi sanoa onneksi. Tuloksena oli kolme täyttää ääninauhakasettia, joiden sisältö on kirjoitettu.

Leo on kertonut haastattelunauhoille muistikuvia elämänsä kokemuksista jo kun hän oli 10-vuotiaana (1929) ja päässyt äitinsä kanssa kuuntelemaan suurta ihmettä radiota Sipposen Joo-sepin luo. Nuorukaisena hän oli saanut uudet lapikkaat, jotka hän ylpeänä veti jalkaansa, kun lähti kyläilemään tätinsä luo Pölläkkälään. Mutta Pölläkkälän asemalla pojat olivat alkaneet osoitella ja pilkallisesti nauraa juuri hänen uusille lapikkailleen.

Kun vielä 1930-luvun alkuvuosina vallinneesta pula- ajasta oli selvitty, seurasi parempia, jopa hyviä aikoja vuosikymmenen loppupuolella. Leo pääsi Kiviniemen Kasarmilan rakentamiseen siten, että hän urakalla ajoi hevosen kanssa savea Raiojan rinteestä kasarmin uusille kentille. Hän itse muistelee tätä kovaksi työksi, mutta oli tyytyväinen (1938) saamaansa ensimmäiseen tiliin, joka käytettiin Viipurissa uusien pyhävaatteiden ostamiseen.

Muistan itsekkin tuon hyvän ajan hui-pentuman, kun 6-vuotiaana poikasena muiden kylän lasten kanssa istuimme

aidasaidalla ja seurasimme kauniin kevätäkösän (1939) illan tapahtumia. Leo oli järjestänyt kartanollamme (talon ja navetan välisellä ulkopihan nurmikolla) ”kalenat”. Oli siinä meille lapsille ihmettä kyllin: haitari soi ja aikuiset tanssivat tai seurustelivat muuten. Leon syntymäpäiväjuhlia siinä vietettiin. Ja samalla sotaväkeen joutuvan nuoren miehen läksiäisiä. Sitä sotaväkeä, suursavottaa Leon osalta kestikin kauan: lähes yhtämittaisesti aina toisen maailmansodan päättymiseen 1945.

Leo itse kertoi muistellessaan tuota aikaa: ”Siin män parraat nuoruusvuudet, jäi koulukäynnit. Ei olt muuta ko sotilasmerkkilöist pois rakisut armeija vaatteet pääll. Tirri Jaska kans myö jostai saatii puukkosahat, vasarat ja kirveet. Päästii Äänekoske siltatyömaall.” Siitä se siviilielämä sitten alkoi. Rakennustöitä, proomujen veistämistä sotakorvauksia varten. Välillä kerkesi tapailla kaunista kauppaneitiä Toinia. Kirkkohäähtän siitä seurasivat. Muutto vanhempiensa perheen imussa Viialaan.

Ja rakentamista sen ajan Suomessa riitti.. Leo oli ollut aina kätevä ja hyvä tekijämies. Hänestä kehittyi ajan oloon hyvä ja suurissakin rakennusfirmoissa kysytty kirvesmies. Monissa merkittä-vissä urakoissa Leo oli mukana, luke-mattomat ovat ne kerrostalot ja muut rakennukset, mitä Leo on ollut teke-

mässä.

Mutta ei se vähä mittää. Työstä ja hyvistä urakkahommista ei hennonnut olla pois. Siispä vapaa-aikoina (illat, pyhät, lyhyet loma-ajat) lähes ympäröityä pyöreitä päiviä, viikoista, kuukausista ja vuosista toiseen: auttamassa vanhempiensa kotitilan jälleenrakentamistyössä. Itselle piti saada oma talo, sitten toinen vielä suurempi, kesähuvila ja vielä kolmas talo Viialan Tarpian-tielle. Tämän lisäksi olivat lukemattomat talkootyöt, mutta noina aikoina nehan olivat vain huvitusta.

Vielä eläkepäivinään rakentamisen jatkui pienempimuotoisena ja väheni vuosien mittaan pihatöiksi ja puutarhanhoidoksi. Armoitettu ja hyvä kalamies Leo on aina ollut. Leon omakotitalon kellarikerroksen puuverstaalla syntyi käyttökaluiksi puusta lähes kaikkea, mitä tästä materiaalista on yleensä mahdollista tehdä, kangaspuista puusaaveihin.

Joutilaana ei veljeni Leo ollut koskaan. Aina hän oli työssä, tekemässä, rakentamassa. Leo loi käsillään. Tämä mies ei tästä maailmasta lähtenyt jälkiä jättämättä.

Muistotilaisuudessa totesin, että tänään veljeni Leo on lähetetty taivaallisille rakennustyömaille. Pyysin, että Kirkkomaahan siunatun Leon sielun kanssa yhtyisimme hänen mielivirtensä (VK 1938, n:o 360) säkeisiin:

”Kiitos sulle, Herra taivaan, / että kuulit ääneni. / Kun jo vaipui toivo aivan, / olit väkevyyteni. / Hyvyyteen sun voimas johtaa, / vaikka vaarat täällä kohtaa.”

Veljesi Pekka

SUVANNON SEUTU JULKAISEE

jokaisessa numerossaan

*merkkipäivät

*edesmenneet

*kastetut

*valmistuneet

* yms. perhetapahtumat.

KUOLLEITA

Jo välirauhan aikana Riihimäelle evakkomatalla päätnyt Teuvo Eelis Käppi nukkui ikiuneen omassa kodissaan 23. huhtikuuta. Hän oli syntynyt Sakkolassa 14.5.1913 Liisa ja Vilhelm Käpin viisilapsiseen perheeseen. Lap-sista Veikko kuoli jo nuorena, veli Eero ja sisar Sirkkakin ovat jo rajan tuolla puolen.

Teuvo Käppi osallistui talvisotaan Taipaleen taisteluissa. Jatkosodan hän oli työssä Sako Oy:ssä, josta tulikin sitten työnantaja aina eläkkeelle pääsyyn saakka.

Tulevan puolisonsa Iida os. Laamasen Teuvo Käppi kohtasi jo hyvin nuorena Kiviniemessä. Avioiduttuaan v. 1936 he perustivat kodin Käkisalmen Tenkalahteen, jossa sitten syntyi tytär Raija. Perhe kasvoi vielä pojan, Erkin, synnyttyä Riihimäellä 1940. Iidan ja

Teuvon onnellinen avioliitto jatkui vaimon kuolemaan v. 1984 asti.

Vaikka Teuvon jalka jouduttiin amputoimiaan jo useita vuosia sitten, hän eleli yksin kodissaan. Tämän mahdollisti Erkki-pojan lähes päivittäinen vierailu isän luona. Tytär on avioliiton myötä muuttanut jo vuosikymmenet sitten Pohjanmaalle, joten isää saattoi käydä tervehtimässä harvemmin.

Teuvo Käppi siunattiin haudan lepoon puolisoon viereen omaisten läsnäollessa. Tilaisuutta juhlisti veteraaniveljien seppelipartio.

Lämmihenkeisessä muistotilaisuudessa oli läsnä Käpin sukua neljässä polvessa. Sisarusten lapset muistelivat Riihimäen mummon ja papan luona vietettyjä loma-aikoja.

Erityisen vaikuttava oli Maija-sisaren puolisoineen ja kolmine lapsineen esittämä Veteraanin iltahuuto.

Kaipaamme Sinua, isä.

Raija Kari

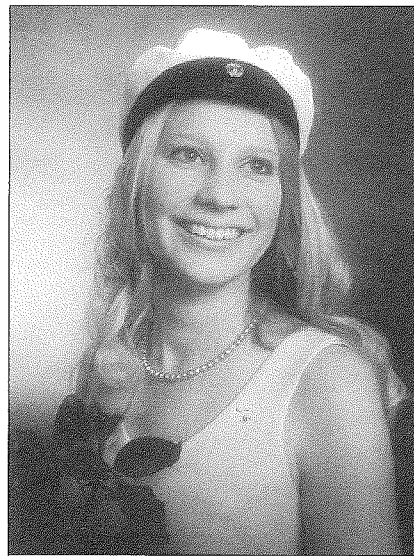
Teuvo Käppi (1913), Erkki Käppi (1940), Timo Käppi (1966), Aleksis Käppi (1997) ja Atte Käppi (1999). Kuva on otettu nuorimmaisen kastepäivänä.

VUOSIA TÄYTTÄNEITÄ

Sirkka Sironen, os. Kuparinen, vietti 80-vuotispäiväänsä 27.6.2002 Urjalan-kylässä. Sirkka on syntyjään Sakkolasta Lapinlahdelta.

Ylioppilaita

Annamari Tulonen kirjoitti ylioppilaaksi Tampereen lyseon lukiosta 1.6.2002. Vanhemmat Kaija Tulonen, os. Karonen, ja Juhani Tulonen. Äidin vanhemmat, Liisa Karonen, os. Laamasen, ja Martti Karonen Sakkolan Sipilänmäeltä.

Tervetuloa Sakkola-juhlille Lempäälään!

Sakkola-juhloimikunta kutsuu kaikki, joilla on juuria tai ystäviä Sakkolassa Lempäälään Hakkarin koulukeskukseen. Juhlat pidetään perinteiseen tapaan elokuun ensimmäisenä sunnuntaina, eli 4.8.

Juhlat lämmitetään käyntiin jo edellisenä iltana 3.8. Lempäälän Mantaalitalolla pidettävissä iltamissa.

Iltamissa kuullaan vesilahtelaiskuoro Sakaselän säveltä, esitellään yli 30 karjalaista kansallispukua ja lopuksi pistetään tanssiksi.

Varsinainen juhlapäivä alkaa jumalanpalveluksella Lempäälän kirkossa ja jatkuu seppeleenlaskuilla. Pääjuhlan ohjelma on musiikkipitoinen. Juhlapuheen pitää FM Merja Isotalo Forssasta, joka on syntynyt Kiviniemen Koirasia. Isotalo johtaa tällä hetkellä maa- ja metsätalousministeriön maaseutukulttuurin teemaryhmää. Hän kirjoittanut useita kirjoja kulttuurin ja perinteen kysymyksistä.

Juhlien yhteyteen on järjestetty harvinaisen laajat näyttelykokonaisuudet. Aiheina ovat muun muassa Sakkola-aiheiset postikortit, poskukokoelma, puutyötaide, ikonit sekä Sakkolassa kesäänsä viettävän pietarilaistaitelija Anna Koshinan taulut. Juhlissa on myynnissä myös Karjala-lehden Sakkola-pitäjäliite vuodelta 1972. Tuohon julkaisuun on sisältyy hienoja, silloin elossa olleiden sakkolalaiskirjoittajien artikkeleita Sakkolasta.

Juhlissa esitellään myös 3D-hanketta, jossa laaditaan kolmiulotteinen tietokonemalli Sakkolasta.

Juhliin osallistuu vieraita Pietarista ja Käkisalmen piirikunnasta. Muun muassa. Gromovon kunnanjohtaja tietävästi saapuu paikalle.

Juhlatoimikunta esittää tulokutsun kaikille sakkolalaisjuurisille kautta Suomen. Jos kävisi niin, että Sakkola-juhlien osallistujaennätys rikkoutuu, eivät järjestelyt häiriinny. Hakkarin liikuntahalliin mahduu nimittäin tarvittaessa 1040 henkeä!

Se on silviisii, jot siun pittää tulla ku hääkii tulloo!

Juhlatoimikunta

Kunnanjohtajan tervehdys pitäjäjuhlaväelle

Lempäälä ja Sakkola liittyvät monin tavoin toisiinsa. Sotien jälkeen Lempäälään sijoittui enemmän sakkolalaisia - lähes 2000 henkeä - kuin mihinkään muuhun kuntaan. Kun Sakkolan kunta virallisesti lakkautettiin, tapahtui se Lempäälässä v. 1948. Ensimmäiset Sakkola-juhlat pidettiin vuonna 1949 Lempäälässä. Lempäälä on Sakkola-Säätiön kotipaikka. Myöskin Sakkola-Museo on sijoittunut Lempäälän museoraitille.

Sakkolalaiset ovat vahvistaneet pitäjän yrittäjäpanosta, välitöntä sosiaalista suhtautumista ja määrätynlaista kykyä sijoittua toisen asemaan. Lempäälässä vallitsee hyvä yhteistyön ilmapiiri, jota sakkolalaiset ovat osaltaan rakentaneet.

Voikin todeta, että Sakkolasta on näin tullut osa Lempäälän historiaa ja toimivaa nykyisyyttä.

Lempäälän kunta on yhdessä Vesilahden ja Punkalaitumen kuntien kanssa sopinut yhteistyöstä Gromovon ja sen naapurikuntien kanssa. Osana tätä yhteistyötä kolmen venäläiskunnan edustajat vierailevat mm. Sakkola-juhlissa. Avattu yhteys antaa mahdollisuuden monenlaiseen konkreettiseen, kunhan olosuhteet molemmiin puolin opitaan tuntemaan.

Omien juurien tunteminen, suku ihmistä tukevana verkostona sekä koti-seututunne ovat hyväksi itse kullekin. Sakkola-juhlat ovat eräs tapa vastata tähän yhdentyvässä maailmassa yhä tärkeämpään tarpeeseen. Lempäälän kunta on ylpeä voidessaan tarjota sakkolais-sukuisten tapaamispaikaksi Hakkarin koulukeskuksen.

Toivotan kaikki Sakkola-juhlille 3.-4. elokuuta saapuvat tervetulleiksi Lempäälään. Tulkaa ja viihtykää!

Olli Viitasaari
kunnanjohtaja
Lempäälä

SAKKOLA-JUHLAT LEMPÄÄLÄSSÄ 3. – 4. 8. 2002

LAUANTAI 3. 8. 2002

19.00 ILTAMAT LEMPÄÄLÄN MANTTAALITALOLLA

Juontaa Erkki Häkli

Sakaselän Sävel – 2 kavalkadia

Karjalaisten kansallispukujen esittely (kavalkadien välissä)

Karjalaisten laulu, kaikki 7 säkeistöä

Väinö Leppänen, yksinlaulu

Tanssimusiikkia: Lempäälän pelimannit

SUNNUNTAI 4. 8. 2002

10.00 JUHLAJUMALANPALVELUS LEMPÄÄLÄN KIRKOSSA

Saarnaa rovasti Leena Repo

Liturgina pastori Raimo Naumanen

Kanttorina Kaisa Naukkarinen

Nuorisokuoro Iktus, johtaa Debra Tapio

11.15 Seppeleenlasku Sankarihaudalle, Karjalaan jääneiden muistomerkillä ja

Aleksanteri Aavan patsaalle

Puhuu Juha Kuisma

Airueet Haparaisten nuorisoseura

11.30 alkaen ruokailua ja haastamista Hakkarin koulukeskuksessa

14.00 PÄÄJUHLA HAKKARIN LIIKUNTAHALLILLA

Alkumusiikki: Lempäälän nuorisoseuran puhallinorkesteri

Avaussanat Eero Pilvinieni

Karjalaisten laulu

Musiikkia: Lempäälän mieskuoro, johtaa Juha Viitanen

Juhlapuhe: Merja Isotalo

Tanssiesitys: Anu Lindell

Musiikkia: Koirasen perheyhtye

Lempäälän kunnan tervehdys kh pj Tuula Petäkoski-Hult

Seuraavan juhlapaikan terveyhdys

Sakkola-Säätiön tervehdys ja päätössanay Hannu Turkkinen

Hämäläisten laulu

NÄYTTELYT HAKKARIN KOULULLA

Aune Koppasen ikoneita

Esko T. Koirasen postikorttinäyttely

Manne Kuismen puutöitä

Anna Koshinan taiteen myyntinäyttely

Hannu Turkkisen possukokoelma

3D –virikehankkeen esittelyä

SAKKOLA-MUSEO Lempäälän Museoraitilla auki 11-18 molempina päivinä

TURKKISEN TURINAT

Tapaamisia ja terveysiä

Kesän karjalaisuurieni tutkiminen alkoi toden teolla Porissa heimojuhli-ssa. Satakunnan karjalaiset ja heidän ystävänsä järjestivät upeat juhlat raveineen jakirkkovenesoutuineen Kokemäenjoella. Naapuripitäjän Pyhäjärven Äikiän Reinojoukkoi- neen oli vahvasti järjestelyissä mukana. Onnittelut hienoista ohjelmistaja kiitokset vaihtoto- rin järjestämisestä.

Aloitteeni pohjalta liitto järjesti pi- täjäseuroille säätiöille mahdollisuu- den vaihtaa pitäjäkirjoja ja viirejä. Näin saadaan luovutetun alueen perin- ne ja perimätieto jaettua useamman asianharrastajan käyttöön edullisin kustannuksin.

Toivottavasti Jyväskylässä seuraa jatkoa ja uusia pitäjiä tulee mukaan. Nyt saatu vaihtosaalis löytyy Sakko- la-museolta.

Juhannuksen jälkeen toteutui Kan- naksen retki isä-pojat toteutuksena. Pienen kipinän taisi saada seuraava su- kupolvi Kallosten, Riikosten ja Turk- kisten suvuissa, kun Raaskan Yrjö ja Kallosen Esko opastivat Petäjärven, Lapinlahden ja Haparaisten maastois- sa. Keljan, Taipaleen, Äyräpään ja Sum- mankin taistelut tulivat taustoiltaan tutummiksi ja kunnioituksemme so- tiemme veteraaneja ja sankarivainajia kohtaan syveni. Pikavierailulla Gromo- von kunnanjohtajan Anastasia Bagat- sinin luona huolehdimme tulevista asi- anhoidoista entisillä kotikonnuilla.

Tuota yhteydenpitoa jatketaan Sak- kola -juhlilla, kun Käkisalmen piirin ja kolmen entisen Sakkolan alueen ys- tävyyskuntamme edustajia saapuu- Lempäälän, Vesilahden ja Punkalaitu- men kuntien sekä säätiön vieraaksi. Kiitos nykyisten kotikuntiemme edus- tajille myönteisestä suhtautumisesta ja avusta juuriemme hoidossa. Siirtokar-

jalaisten ja heidän jälkeläistensä osal- listuminen nykyisten kotiseutujensa kehittämiseen on vastaus kestäväyy- teen.

Monet perushämäläiset ja satakunta- laiset ovat ryhtyneet kummeiksemme sakkolalaisuuden ja karjalaisuuden vaalimisessa. Kiitos ja tervetuloa jouk- koon!

Liittomme puheenjohtaja Laukka- nen nosti erääksi perinteen vaalimisen nykykeinoksi sukututkimuksen ja su- kuseurat, joiden avulla eri sukupolvet ja-haarat saadaan mukaan vunukoista mummoihin ja äijiin. Heinäkuun puo- lessa välissä Kuparisen sukuseura näyt- tää hyvää esimerkkiä tästä toiminnas- ta. Toivotamme heidät lämpimästi ter- vetulleiksi Lempäälään niin sukuseu- rajuhlaansa kuin Sakkola -juhlille. Kiitos jo etukäteen lahjoituksista niin säätiön kuin Lempäälän kunnan puo- lesta.

Kirjailija Aleksanteri Aavan patsas komistaa Lempäälän kirjastotalon edustaa. Sakkola -museon syntyyn on Lempäälän kunnan myönteinen asen- ne ja apu olleet rakaisevassa asemassa.

Yhteyksiä ja ystäviä löytyy sakkola- laisille ja kaikille karjalaisille ympäri Suomenmaata. Ovathan evakot jälke- läisineen levittäytyneet elonsa myötä jopa toiselle puolen maapalloa. Heinä- kuun ensimmäisenä viikonloppuna vierailin vaimoni Soilin kanssa enti- sellä työpaikallani Saarijärvellä lak- kautetulla Konttimäen koululla. Kylä- aktiivit olivat ostaneet kylän käyttöön koulunsa ja olivat nyt kutsuneet enti- set oppilaat ja opettajat muisteluihin. Kertoillessani nykyisistä elämänvai- heistamme tuli esille myös karjalai- suusharrastukseni ja Sakkola-Säätiön toiminta.

Tuosta toistasataapaisesta joukosta löytyi Sakkolassa sotineita talvisodan veteraaneja ja heidän jälkeläisiään sekä tietoja niistä sakkolailisista, jotka ovat kotiutuneet Paavon salomaille. Nuotat on nyt heitetty perinteen keruuseen Talvisodasta ja saarijärveläisistä koke- muksista Suvannon rannalla. Ehken jokin esinekin, joka on matkannut Saa- rijärvelle rauhanteon jälkeen, löytää aikaa myöten tiensä Sakkola-museon

kokoelmiin.

Hyvä lukija, olet avainasemassa ny- kyisen kotiseutusi alueella karjalaisu- den esittelyssä ja sen perinteen talti- oinnissa. Saatuaasi hyvän vinkin tai muiston: kirjoituksen, kuvan, haastat- telun, jonkun alkuperäisen esineen vä- littänet sen tiedon meille asioiden ko- koojille, sakkolalaisperäiset tänne Sakkola-Säätiön ja Museon hoidosta vastaaville, metsäpirttiset ja vuokse- laiset omille tahoilleen.

Sakkola-Museo on luonnollisesti kaikesta Suvannon Seudun levikkialu- eelle kuuluvista tietolähteistä kiinnos- tunut entisen emäpitäjän ominaisuus- dessa.

Mainio paikka tuon tiedon välittä- miseen ovat Sakkola-juhlat elokuun alussa. Lauantaina iltamissa Lempä- älän Manttaalitalolla ja sunnuntaina Hakkarin koulukeskuksessa tavataan ja haastetaan syämme kyllyyvestä.

Tulehan ja tuo vunukkasi mukaan – vaikkapa leluporsasaita ihastelemaan. Tapaamisin

Hannu Viljonpoika Turkkinen

www.sakkola.fi

**Sakkola-Museo
avoinna
Lempäälässä,
Kuokkalan
museoraitilla.
Tule ja
tutustu!**

Juhlakulkue marssi Porin kuuluisal- ta torilta juhla- kentälle, Porin stadionil- le. Sakkolaisista valmistautumassa marssille kyltinkantaja Kimmo Naska- li sekä säätiön hallituksen puheenjoh- taja Hannu Turkkinen puolisonsa Soi- li Turkkisen kanssa sekä Sinikka Ojala Vesilahden Karjalaisista.

Karjalaiset kesäjuhlat kokosivat juhannuksen alla tuhansittain karjalaisjuu- rista kansaa, tällä kertaa Poriin. Viikonvaihteen juhla- lisuuksiin kuuluivat myös karjalaiset ravit, joissa myös Sakkola-Säätiö oli edustettuna. Sakkola-Säätiön nimikkolähdön voittajaksi ravasi Labocania-hevonen ohjastajanaan Jan-Erik Nygård. Voittajan loimittijat säätiön puheenjohtaja Hannu Turkkinen ja sihteeri Matti Naskali.

Ennen nimikkolähdön alkua raviväki kuuli myös Sakkola-esittelyn, jossa kerrottiin lyhyesti pitäjän perustiedot porsaskauppoineen ja talvisodan kuului- ne taisteluineen, kuin myös Sakkolan perinnetyön nykypäivä museoineen.

Santeri Ollikaisen näytelmä löytyi

Vajaa 40 vuotta sitten sain Aleks Kallosta pienen keltaisen vihkosien. Se oli 1962 Viialan kirjapainossa painettu näytelmä Kraatari-Aapelin probleema. Takakannessa oli hintakin mainittu, 200 markkaa. Rahanvaihtohan oli 1963. Kirjoittaja antoi sisätekstissä luvan esityksiin, jos ostetaan viisi kappaletta käsikirjoituksia. Vihkonen sisältää Sakkolan kunnankirjuri ja valtuuston puheenjohtaja Santeri Ollikaisen 3-näytöksisen hupailun. Aleksin Kiven Kihlaus oli yksinäytöksinen komedia. Ollikainen oli pitkään pohtinut aihetta, miksi Kivi oli alkanut juuri tuosta kohdasta Kihlauksensa. Siinähän kraatari Aapelin kolleega Eenokki tulee taloon juuri parahiksi, kun Aapeli on tuomassa Herrojen-Eevaa kotiinsa. Eeva Matintytär Helander oli kirjeellään usuttanut Aapelin tälle hakumatkalle.

Kraatari-Aapelin probleemassa taas Ollikainen alkaa oman näytelmänsä siitä, kun Aapeli sai Herrojen-Eevan kirjeen. Esipuheessa kirjoittaja antaa selvityksen näytelmänsä syntyyn näin: ”Kivi teki kuten näki sopivaksi, mutta allekirjoittaneen (Ollikaisen) ajatuksissa toistui jatkuvasti tuo kysymys ja lopulta päätin yrittää sommitella näytelmän niistä kuvitelluista tapauksista, joita sattui, ennenkuin Aapeli lopullisesti lähti Kiven, näytelmänsä Kihlaus, kuvailemalle matkalle Eevan noutamiseen.”

Ensimmäisessä näytöksessä Ollikainen antaa Lörppä-Leenan tuoda Eevan kirjeen Aapelille. Sen sisällössä riittääkin pohtimista kraatarille ja oppipoika Joosepille.

Toinen näytös Ollikaisella onkin perin ilmeikäs: Siinä Aapeli valvoo koko yön pohtien Eevan kirjeen sanomaa monelta kantilta. Vasta Joosepin mielistely saa Aapelin uskomaan kirjeen tarkoituksen. Jooseppi tosin nukahtelee välillä ja Aapeli valelee päätään kylmällä vedellä. Lopulta kraatari mo-

nin hartain pyynnöin vaatii oppipoikaa rukoilemaan puolestaan.

Kolmas näytös käsittelee mestarin ja kisällin muka yhteistä untta. Heti aamusta Kuppari-Kaisa tulee kertomaan Eevan sanoneen itsensä irti herrojen piikuudesta. Ollikaisenkin hupailussa Jooseppi ehdottaa kraatari Eenokkia puhemieheksi. Jooseppi tuo vielä ennen Aapelin lähtöä mestarillensa olut-haarikan kosiomiehelle, joka ryystettyään tokaisee: ”Kyllä se Eeva on komea immyt ja siitä tulee talooni niin muh-

kea muori, että Kraatari-Aapeli voi vielä ylpeillä jälkeläisistään.”

Tähän Santeri Ollikainen päättääkin hupailunsa. Vain parikymmmenätasivuiseen ”oikeaan” Kihlaukseen siinä olisi ollut melko veikeä alku. Sitähän Ollikainenkin juuri korostaa prologissaan.

Tämän näytelmän kopio luovutetaan Sakkola-museoon.

Sakkola-juhlia tervehtien

Jaakko Nurmesniemi, FM
Marti-Alen-vävy.

Karjalan matkan kauniit muistot toukokuulta 2002

Lähti Karjalaan entisiä kotikontuja koti joukko Karjalan lapsia, monet meistä jo harmaahapsia. Näytti synnyinseudun luonto parhaat puolensa meille, jotka aikoinaan jouduimme lähtemään mieron teille. Saimme vaeltaa lapsuutemme kultamailla, miten köyhiä olisimme näitä muistoja vailla.

Oli majapaikka Pyhäjärven rannalla, siellä pidettiin meistä hyvää huolta, lähti isäntä auliisti oppaaksi, hyvä niin, näin emme joutuneet kielen kanssa vaikeuksiin.

Kuljimme polkua pitkin Valkjärven rantaa, jolla olen unessa vaeltanut monin öin, ja jonka puunjuuriin lapsena varpaani monesti löin.

Näytti paikat kuitenkin niin oudoilta, oli lyönyt leimansa vieras valta, tuntui kuitenkin lämpimältä, kun löytyi edes raunio nurmen alta.

Ajelimme Kannasta pitkin ja poikin aina Laatokan rantaan asti, näin kului kokonainen päivä rattoisasti. Tikansaaressa lammenrannalla keitimme nuotiokahvit, näin vietimme herkän hetken, oli se tavallaan kohokohta tämän retken.

Tuli väistämättä eteen kotiin lähtö, sinne jäi peilityyni Pyhäjärvi ja Karjala rajan taa, olet lapsillesi aina muistojen maa.

Hyvästä matkaseurasta lämpimästi kiitan ja touhunaisille Irjalle ja tyttärelleen Marjalle koko joukon puolesta tähän kiitokset liitan.

Irja Tanskanen (Kallonen)
Imatra

Sakkolan porsas

Kirjoittanut parisniekka Matti Naskali Sakkolasta

Jos ensin puhuisimme porsaan sukujuurista. Ainakin allekirjoittanut ei muista eikä ole varmaa tietoa mistä päin Sakkolan porsas on alunperin kotoisin. Luulisin, että ne ovat Venäjältä päin saapuneet, sillä silloiset mustat ja kirjavat puhuvat asian puolesta. Kun vielä nykyisin siellä Venäjän puolella on aivan saman tyyliä sikoja. Karppasen Matti Röykkylästä kertoi, että viime vuosisadan lopulla tuotiin Kiimajärven hovista Pyhäjärveltä Röykkylään muutamia emakkoporsaita ja niiden vanhemmat olivat taas Tanskasta tuotettu. Ja kuten muistamme, oli 20-luvulla Sakkolassa samainen lyhytkärsäinen ja isokorvainen, hyvin kaunis mallinen sika, joka muistutti hyvinkin nykyistä tanskalaisista maatiaissikaa. Mutta samoihin aikoihin levisi taas nykyiset Suomesa esiintyvät päärodut Sakkolaan maatiainen ja Yorkshire-rotu.

Kasvatus

Porsaan kasvatus erikoisen hyväksi sai alkunsa juuri silloin Pietariin viettävien teurasporsaiden ansiosta, sillä nehan piti olla lihavia ja pyöreitä, kuten teuraseläin yleensä, että voitaisiin saada hyvä hinta.

Sillä, kun porsas siinä 4 viikon ikäisenä saadaan 10 - 12 kg painoiseksi, on siinä käytettävä semmoista erikoisruokintaa ja sitähan se olikin - kun täysmaito höystettiin kermalla, sokerrilla ja kananmunilla. Ja tästä ylettömästä syöttämisestä johtui, että joskus

tuli takapää vähän keltaiseksi - no se oli hyvä selittää, että kun tänä aamuna laitoin ruoan joukkoon kananmunia, niin nyt on takapuolet keltaisena.

Suurimman laajuuden kasvatus saavutti siinä 30-luvulla, olihan siihen aikaan Sakkolan emakkokanta yli 1000:n ja lasketaan vaikka 2 pahnuetta vuodessa, niin saadaan hyvin kunnioitettavia lukuja, siinä lähellä 20 000 porsasta vuodessa.

Kauppa

Viime vuosisadan puolella kuljetettiin porsaat Pietariin teurasporsaisiksi. Mutta jo vuosisadan vaihteesta alkaen kevät- ja kesäporsaat on myyty taas pääasiassa ”Suomeen päin”, kuten sen ajan sanonta kuului, käyttöporsaksi. Ainoastaan syksyllä halvan hinnan aikana, kun ei enää ollut käyttöporsaan kysyntää ja jouluporsaat taas myytiin Pietariin.

Ja välittäjinä toimivat siihen aikaan mm. Paavo Rastas Riiskasta ja Simo Naskali Haidermaasta. Kotimaan kaupan uranuurtajia on paljon. Näistä voisi mainita muutamia: ensiksi Pekkasen Heikki Riiskasta, tämä kaikkien tuntema ”Suomen Herra” ja veli Martti. Rastaaan Mikko, Kiiski Aleks, Tuokko Aleks, Lapinlahti, Petäjäisen Tuokko, Antti Naskali Haidermaa ja Juho Kuisma, Juho Nuora Karhola, Paavo Paukku Kelja ym.

Viimeisten Sakkolassa olleiden vuosien aikuiset ostajat taas vanhempi väki

muistaa hyvin, mutta nuorempien varalta mainittakoon muutama: Riiskassa Rastat, Kiiski Lapinlahti, Sipiläiset Sudenhäntä, Aleks Lopenen Petäjäjärvi, Emil Leinonen Tikansaari, Juho Paukku Kelja, Korkkisen Matti sekä Juho Naskali ja allekirjoittanut.

Kauppa alkoi hyvin vaatimattomissa puitteissa. Ensin kuljetettiin vain Viipuriin pääasiassa, mutta kun tuotanto lisääntyi, niin markkinoita piti ruveta hakemaan laajemmalla alalla ja käsitä käytännöllisesti katsoen se koko Suomen jo 1920 - 30-luvulla. Sillä jo v. 36 allekirjoittanutkin myi Rovaniemellä, Sodankylään ja 2 porsasta meni aina Liinahamariin saakka, joka lienee pohjoisin paikka, jossa Sakkolan porsas on kasvanut. Ja sota-aikana meni aivan ulkomaille saakka, sillä eräs parttia meni Äänislinnaan erään joukko-osaston toimesta.

Samoin kuin porsaan kasvatus kehittyi, niin kehittyivät a.o. myyjätkin Sakkolassa kehumään porsaitaan, että ei edes tarvinnut kysyä, että ovat ne teidän porsaat hyviä, sillä aina sai hyvin tyhjentävän vastauksen. Muistan vielä muutamia semmoisia, kun kysyin eräältä hyvin tomeralta emäntäihmiseltä, joko teidän porsaat ovat isoja, että voitaisiin tulla ostamaan, niin oli vastaus heti valmiina ja aivan kyllin riittävä - ”ne ovat niin suuria ko maailma - ja toiset vielä vähän isompia”. No arvasin, että kyllä ne jo ostettavia ovat. Menin katsomaan ja kauppa tuli.

SAKKOLA-METSÄPIRTTI-VUOKSELA

TILAA OMA PITÄJÄLEHTI 20 euroa/vuosikerta
p. 040 730 622 tai 03-3748 448

Lotta sai elämänsä hevoskyydin

Kommelluksia sattui paljon vuonna 1942. Yksi jäi elävästi mieleen, kun olin lottana Sakkolassa. Tapaus sattui Haparaisten kylässä. Laitoin pojille ruokaa Leppäsen talossa, yläkerrassa. Pojat olivat 15-18 -vuotiaita vartiomiehiä. Heitä siirreltiin joskus paikasta toiseen.

Oli kai maaliskuu, kun lumet alkoivat sulaa, oli kevärospuuton aika. Poikia siirrettiin Ojaniemeen. No, mistä saadaa hevonen, kuuntelin, kun he keskenään puhuivat. Jostain Kiisiltä he saivatkin hevosen ja se oli aika nuori. En muista oikein tarkkaan, ketä nämä pojat olivat. Sen muistan, että yksi oli Veikko Kekki ja kuski oli Väinö Hynnä. Pojat sanoivat, että lähde lotta kyytiin. Epäroin ensin ja sanoin, että Suvannon jää pettää. Lähdin kumminkin

ja ihan rauhallisesti se hevonen kulki eikä jää risahdellut.

Paluumatka oli ihan toista. Siellä oli pienet hipat ja se hevonen joutui seisomaan 2-3 tuntia. Annas kun lähdimme pois, niin tämä hevonen rupesi laukaamaan ja takajalat hakkasivat saahan reunaan, siitä se vielä enemmän pillastui. Ajattelin kun päästään Suvannon jälle, niin kyllä se rauhoittuu, mutta ei! Vauhti oli niin hurja, että kuskikaan ei älähtänyt eikä puhaktanut. Hevonen juoksi pikajunan vauhtia.

Yhtäkkiä tapahtui ihmeitä. Saahka oli pystyssä kohti taivasta ja hevosta ei näkynyt missään eikä kuskia. Tuli ajatus, että onko tämä unta vai olenko Suvannon pohjassa. Sieltä kaukaa lumesta kuului ääni, missä hevonen on, oletko vielä hengissä? En tiedä, mikä paikka

se oli, mutta korkea lumipenkka oli sillä paikalla.

Mitäs nyt sanotaan talonväelle, kun hevonen hävisi. Sekin tuli mieleen, että jos se juoksi virtapaikkaan ja hukkuu. Jotenkuten pääsimme ylös siitä penkereestä, lunta oli paljon.

Pakkohan se oli puhua, että hevonen hävisi. Minä välillä vähän motkotin, että miten se oli niin huonosti valjastettu. Pian pääsimme Kiisille ja teimme tämän surunvalittelun hevosesta. No lieko ollut isäntä vai emäntä, kun sanoin, että tuollahan se on kujamaalla. Mikä helpotus.

Kyllä sitä sota-aikana kaikenlaisissa kyydeissä oltiin, mutta tämä oli kaikista vauhdikkain.

Irja Tiinus

50-vuotishääpäivä

Sonja ja Rauno Rantanen viettivät 21.6.2002 50-vuotishääpäiväänsä. Neljä sukupolvea oli mukana heidän juhlissaan juhannusaattona.

Sonja on syntynyt Sakkolan Karholan kylässä Lak Jussin pojan Albert Tanskasen ja Pyhäjärven Saapun kylän Katri Talonpojan tyttäreksi. Rauno on Ruoveden poikia ja sinne Rantaset ovat asettuneet asumaan.

Neljä polvea

Aune Kulmala os. Naskali (Sakkola, Kiviniemi), poika Erkki Kulmala, Erkin poika Mikko ja Mikon tytär Hanna. Kuva on otettu 1.6.2002. Samana

päivänä juhlittiin Erkin kolmen pojan valmistujaisia. Esa valmistui ylioppilaaksi Hervannan lukiosta, Mikko rakennusinsinööriksi ja Jussi sähköinsinööriksi Tampereen ammattikorkeakoulusta.

Onkireissu äidin kanssa

Sain ensimmäisen onkeni noin 70 vuotta sitten 1932 Petäjäjärven Syväojalla. Ongen teki äitini Alma karhunlangasta, jonka päähän hän sitoi pienen koukun. Ongessa oli myös pieni koho, joka oli vuoltu männynkaarnasta sekä paino isäni livarin haulikon haulista litistettynä.

Kun onki oli saatu valmiiksi, äiti lähti meidän poikien kanssa viemään lehmäämme Roihanniemelle Laitisen Juhon hakalaitumelle, josta sitten jatkoimme onkimaan Saijajoelle.

Me pojat emme olleet kovin vanhoja, sillä olimme syntyneet kolmen vuoden ja 23 päivän sisällä. Minä vanhimpana vasta viidennellä talutin Teuvoa, kolmivuotiaasta, ja äiti kantoi Tapania sylissään. Holotin-lähteen yläpuolelta tiheästä männyn taimikosta äiti otto vavan onkivehkeisiin ja sitten laskeu-

duimme Saijajoelle onkimaan.

Saimme joitain ahvenia ja särkiä, kunnes huomasin joen rannalla koi-vun, joka oli kaartunut veden päälle kallelleen. Kiipesin sen rungolle istumaan ja näin ison kalan uivan aivan läheltä edessäni arvokkaan rauhallisesti. Yritin tarjota sille maton verhottua koukkuja, mutta se ei keltannut, taisi olla liian pieni syötti niin isolle kalalle. Minua harmitti ja jännitti yhtä aikaa. Kotiin paluumatkasta en paljon muista, olin varmaan väsynyt kokemuksista.

Tuon kalan muistan varmaan ikäni, vaikka uusia kokemuksia on tullut myöhemminkin isoista kaloista. Nyt paljon erilaisia kaloja nähneenä arvioin sen Saijanjoen suuren olleen noin kilon painoisen Laatokan lohen tai säynävän. Myöhemmin olen Uts-

joella Tenolla Vetsikkökoskella 1964 tai -65 tavannut lohen, joka katkaisi 0,6 millin nailonsiiman, jota oli kelasta ulkona noin 150 metriä. Silloin ki-roilin elämäni ensimmäisen kerran kaikki, mitä olin kuullut ja osasin: harmitti niin kovasti. Sen jälkeen en ole enää kiroillut, koska se ei auttanut.

Seuraavana kesänä Neidenissä Norjassa sain viisi lohta, joista kaksi oli yli 8-kiloista ja yksi 9,5-kiloinen sekä kaksi pienempää. Ne tuntuivat pieniltä siihen verrattuna, joka pääsi Tenolla karkuun.

Olen saanut kalanpyyntioppeja äidiltäni sekä hänen äidiltään, ja ollut äijän ja mummun (isän vanhemmat) mukana Suvannon vesillä. Niitä reissuja muistelen myöhemmin.

Toimi Kuparinen

Sommeen satoa

Näistä Suomen ja Neuvostoliiton välisistä sotatapahtumista on jo paljon kirjoitettu lehdissä. Haluan kuitenkin vielä mainita Suomen sotahistorian suurimmasta voitosta. Se oli Porlamin Sommeen mottitaistelu. Vihoollisia kaatui noin 9000 ja vangiksi jäi noin

11 000 miestä. Sotasaalis oli valtava, josta oheinen kuva antaa jonkinlaisen käsityksen.

Vankien joukossa oli 43 divisioonan kuuluisa komentaja, kenraalimajuri Kirpitsnikov. Mainittakoon, että Kirpitsnikov yritti Vainikkalassa vanki-

en luovutustilaisuuden jälkeen juosta takaisin Suomeen päin. Tämä jäi häneeltä yritykseksi, sillä vastaanottajien konepistoolisarja lopetti tuon maineikkaan ja hyväryhtisen sotilaan elämän

Viljo Pitkänen

Vuokselaisten juhlivat Tammelassa

Sie, mie ja hyö

Hakkapeliittain Tammela oli vuokselaisten juhlapaikkana kesäkuun yhdeksäntenä päivänä, kun Vuoksela-Seura r.y. järjesti VUOKSELA-JUHLAN Tammelan Kirkonkylän Koulukeskuksen tiloissa.

Kauniin kesäsään suosiessa juhlaa paikalle oli tullut tapaamaan tuttuja runsaat kaksisataa henkeä.

Seuralla on menossa 53. toiminnanvuosi. Edellisen kerran Tammelassa juhlittiin vuonna 1986.

Tammela on yksi viidestä Hattulan, Kalvolan, Tyrvännön ja Rengon lisäksi vuokselaisten lopullisista sijoituskunnista jatkosodan päätyttyä. Tästä on osoituksena em. kuntiin seuran toimesta v. 1998 lahjoitetuista muistolautoista, joissa asia on kerrottu. Tammelassa laatta on sijoitettu kunnantalon toiseen kerrokseen PRO PATRIA muistolaatan viereen.

Päivän ohjelma

Jumalanpalveluksessa saarnasi Tammelan seurakunnan kappalainen Vesa Parikka. Sankarivainajien muistomerkillä sekä Karjalaan jääneiden vainajien muistomerkillä laskettiin seppeleet. Tämän jälkeen kokoonnuttiin Koulukeskuksen tiloihin, joissa kirkkokahvien ja vuosikokouksen jälkeen alkoi juhlallisuudet yhteisesti laulettu Karjalaisten laululla.

Seuran puheenjohtajan Taisto Virkin tervetulotoivotuksen jälkeen nuorten esityksestä vastasivat Tammelan nuorisoseura Aura ry:n discotanssiryhmää edustaneet kolme tyttöä.

Muistojen maille Päiväkiven maise-miin johdatteli Ebba Penttilä (os. Selonen) omien runojensa myötä.

Vuokselan naapuripitäjässä Muolaassa syntynyt ja tällä hetkellä Tammelassa asuva oopperalaulaja Raimo Mero viihdytti lauluesityksillään kuu-

lijoita Ani Vesala-Järvisen säestyksellä. Kappaleina kuultiin aluksi *Olli Nykäsen Karjala* ja *Oskar Merikannon Reppurin laulu*.

Ohjelmassa seurasi juhlapuhe professori Paavo Liskin rydyttämänä. Aiheensa hän kiteytti sanontaan SIE, MIE ja HYÖ. Miten karjalaisuus on vuosikymmenten ajan ollut esillä eri muodoissa ja miten eri henkilöt ovat suhtautuneet omalla käyttäytymisellään tekemään työtä sen eteen. Mielenkiintoista oli kuulla yhteenvetona se johdonmukainen Paavon oma toiminnan linja vuosikymmenten ajan kulttuurin kautta toteutettuna. Puheessaan hän myös korosti yhteistyön merkitystä nykyisten rajantakaisten karjalaisten kanssa Venäjän mahdollisesti lähitulevaisuudessa suuntautuessa yhä enemmän lännen suuntaan.

Paavon puheen alussa ja lopussa hän esitti *Valto Saran runon Kotiseudun ukko*.

Raimo Mero kantavalla äänellään hurmasi yleisön esittämällä operettisävelet *Franz Le'harin Volgan laulun ja Emmerich Ka'lma'nin Kun jo saapuu*

Juhlan tervetulotoivotuksen suoritti Taisto Virkki

yö. Taputusten myötä Raimo Mero esitti vielä *Karl Zellerin Kerran viel* saaden yleisön mukaan kiertosäkeen esitykseen. Oli se mahtavaa kuunneltavaa.

Loppuhartauden piti Vesa Parikka karjalan murteella oppaana *Karjalaisii Katkismus*-kirjanen. Hyvinhän se haastelu sujui sillä onhan hänen sukunsa juuret Viipurin maalaiskunnasta.

Seuran varapuheenjohtaja Pentti Warvas kiitti juhlissa esiintyneitä ja myös juhla järjestelyissä kaikkia mukana olleita.

Tilaisuus päättyi yhteisesti laulettuun Hämmäläisten lauluun.

Seuran toimintaa oli esillä aulatilaisissa, samoin erilaisia julkaisuja ja muistojen karttoja. Päivän tapahtumaa olivat olleet mukana toteuttamassa myös Tammelan kunta ja Tammelan Karjalaiset ry.

Loppuhartauspuheen esitti Vesa Parikka.

Pentti Warvas loppupuheenvuoroa suorittamassa.

Vuokselan oma poika, professori Paavo Liski sanavalmiina ja aina ajankohdallisella karjalaisaiheella herätti yleisön tarkkaavaisen kuunteluun.

Vuokselan nettisivut
www.vuoksela-seura.fi

Lahjoitusmaatalonpoikien muisto elää

Metsäpirtin pitäjäjuhlat entisellä kotiseudulla 6.7.2002

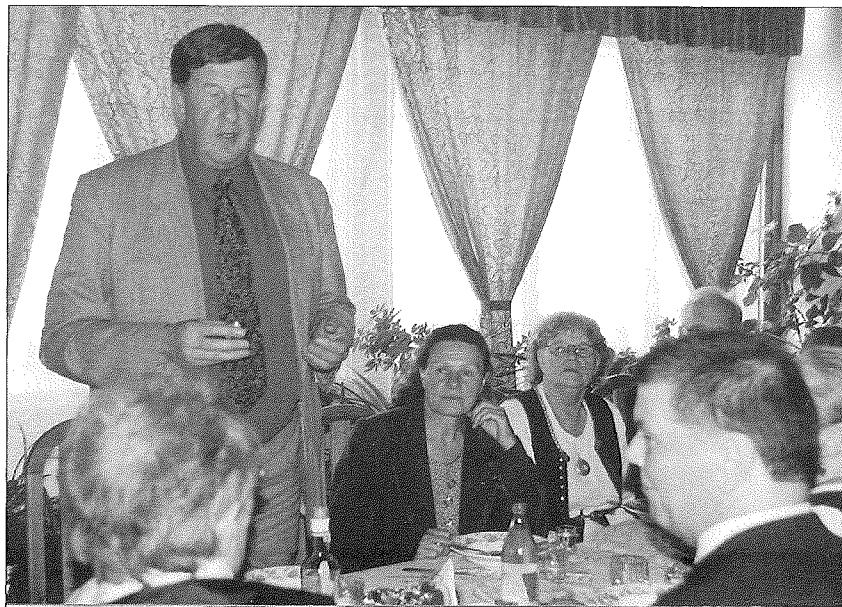
Kun Metsäpirtin lahjoitusmaatalonpoikien patsas 1936 vihittiin, niin Santeri Viskari esitti puheessaan toivomuksen, että patsas säilyisi vuosisatoja, kenties vuosituhansia. Ottaessaan tällöin patsaan vastaan kunnallislautakunnan esimies Albert Eeva vakuutti, ettei se kunnan hoidossa tule rappeutumaan ja toivoi, ettei se sitä tekisi tulevien sukupolvien aikana.

Patsas on hyvin kestänyt sodan ja sen jälkeisen ajan. Komeaksi kunnostettuna se tervehti 300-päistä metsäpirttiläisten, heidän jälkeläistensä ja ystäviensä joukkoa 6.7., jolloin se asianmukaisesti otettiin uudestaan käyttöön. Tilaisuuteen osallistui myös entisten naapuripitäjien edustajia ja pitäjän nykyisiä päättäjiä ja asukkaita.

Pitäjäjuhla alkoi muistotilaisuudella ja kukkien laskulla muistojen lehdossa sijaitsevien esipolvien sekä sankarivainajien muistomerkeillä. Metsäpirtti Seuran kunniapuheenjohtaja Leo Laulajainen toi puheessaan esiin päivän teeman: runon ja suven päivän ja siihen liittyen muistutti pitäjän tunnetuimpien runonaisten Larin Parasken ja Helena Eevan lahjoittamasta kulttuuriperinnöstä. Teemassa pysytellen Aino Ylikortesniemi lausui Heikki Ahltaisen runon esipolvien työlle ja Anna-Maria Kuja-Kyyny Helena Eevan runon sodan synnyttämistä tunnelmista Metsäpirtissä.

Pitkä jono kylänraitilla

Juhlakansa asettui lippulinnaan jälkeisen kyläkyllänsä taakse kulkemaan matkan muistojen lehdosta lahjoitusmaatalonpoikien muistomerkeille. Kulkue oli vaikuttava näky. Tihkusadetta ei tunnuttu edes huomattavan. Kyläkylltien takaa useat löysivät kateissa olleita sukulaisia ja haastelua riitti vaikka miten, joten kovin ryhdikkää-

Aleksander Soholev: Kiitos tästä tapahtumasta. Oikealla Metsäpirtin kunnanjohtaja Albina Martjanova ja Lempi Rosenberg.

seen marssimiseen ei heretty eikä ollut tarpeenkaan.

Juhlat lahjoitusmaatalonpoikien patsaalla

Patsaalla juhlan aloitti Pietarista tullut Inkerin Liiton kuoro, joka kansallispukuihin sonnustautuneina kajautti suomalaisia kansanlauluja.

Patsashankkeen 'primus motor' Aulis Ukkonen suoritti kunnostetun muistomerkin paljastamisen. Puheenvuorossaan hän kertoi hankkeen vaiheista ja siihen osallistuneiden talkoolaisten panoksesta. Patsaaseen kiinnitetyn pronssisen reliefin valmistamisesta on päävastuun kantanut metsäpirttiläinen Jooseppi Eeva. Jatkosodan aikana pelastetun Metsäpirtin reliefin ansiosta on nyt ollut mahdollista valmistaa alkuperäisen reliefin kopiot kaikkiin kolmeen jäljellä olevaan lahjoitusmaatalonpoikien patsaaseen, Metsäpirttiin,

Sakkolaan ja Pyhäjärvelle.

Esi-isien historiaa

Juhlapuheen piti itseoikeutetusti Mauno Hämäläinen, jonka isän isoisä Manu Hämäläinen, kutsumanimeltään Manulan vanha äijä, vuonna 1936 paljasti patsaan. Hän oli entinen lahjoitusmaatalonpoika Tapparista.

Mauno muistutti mieliin miten vuonna 1721 tehty Uudenkaupungin rauha merkitsi mm Metsäpirtille siirtymistä Ruotsin vallasta Venäjän valtaan. Pietari Suuri halusi palkita valtakunnan käytännön mukaan uskollisiaan ja näin Saaroisiinkin syntyi 'hovi' ja entisistä itsenäisistä talonpojista tuli hovin lampuoteja. Tämä merkitsi raskasta työtä hovin hyväksi, juuri silloin kun omat viljelmätkin olisivat kipeimmin hoitoa kaivanneet. Autonomian myötä myös lahjoitusmaa järjestelmä määrättiin purettavaksi ja talonpojat saivat 1800-lu-

vun lopulla ostaa takaisin entiset perintötilansa.

Yhteistoimin eteenpäin

Tervehdyspuheessaan Metsäpirtti Seuran puheenjohtaja Kalevi Hyytiä esitti kiitokset Metsäpirtin kunnanjohtajalle Albina Martjanovalle pitkäaikaisesta ja erinomaisesta yhteistyöstä, mikä on vallinnut myös juhla järjestelyjen yhteydessä. Tulevaisuudessa Kalevi näkisi mielellään, että yhteistyö syvenisi entisestään ja saisi uusia muotoja. Tukipiste metsäpirttiläisille järjestöille oman kiinteistön muodossa tarjoaisi monenlaisia uusia mahdollisuuksia sekä yhteistyölle että kotiseutumataakajille. Mahdollisuus lunastaa maa-

pohjaa omaa kesämökkiä varten saat- taisi hyvinkin innostaa entisiä metsäpirttiläisiä. Ehkäpä halukkuutta myös liiketoiminnan käynnistämiseen voisi löytyä.

Kalevi totesi metsäpirttiläisillä olleen vahvat siteet Venäjän puolella asuviin karjalaisiin ja inkeriläisiin sukulaisiinsa. Nämä suhteet olivat syvenyneet Venäjän vallan aikakaudella isonvihan jälkeen. Suomen itsenäistyttyä ja rajan mentyä kiinni ei sukulaisista saatu juuri tietoa. "Tämän päivän haaveena onkin löytää rajan taakse jääneiden sukulaisten jälkipolven edustajat" kiteytti sukututkijanakin tunnettu puheenjohtajamme ja jatkoi tyyty-

väisenä nykypäivän olosuhteista: "Olemme jälleen täällä, nyt vieraina, ehkäpä jonakin päivänä paluumuuttajina."

Kalevi Hyytiä kohdisti vielä sanansa metsäpirttiläisille järjestöille ja naapuripitäjien edustajille toivoen, että näissä puitteissa löydettäisiin uusia alueita ja keinoja entistä syvempien yhteistyömuotojen luomiseksi, koska yhteisiä kiinnostuksen kohteitahan on runsaasti.

Lämpimiä sanoja, yhteisymmärrystä

Käkisalmen alueen tervehdysten toijuhlaan sen apulaisjohtaja Aleksander Soholev. Hän totesi, että elämä jatkuu Metsäpirtissä samoissa puitteissa kuin joskus ennen. Maata viljellään edelleen, karjaa kasvatetaan ja vesissä kalastetaan. Entiseen tapaan tuotteet myydään nytkin Pietariin.

Soholev korosti historian tuntemisen merkitystä. Ilman sitä ei ole tulevaisuutta. Se on yhtä tärkeää entisille kuin nykyisille metsäpirttiläisille. Kun muistaa Metsäpirtissä työtä tehneet isoisät, niin löytää kyllä tien myös tulevaisuuteen. Hän toivoi, että ystävyys entisten ja nykyisten metsäpirttiläisten kesken entisestään laajentuisi, koska yhdessä olemme enemmän kuin yksinämme.

Albina yllätti

Kun Metsäpirtin kunnanjohtaja Albina Martjanova oli aloittamassa puhettaan katseet etsivät huolestuneina tulkkia. Mutta Albina yllätti meidät kaikki. Hän esitti tervehdyksensä suomeksi! Hän kertoi, että nykyiset asukkaat pitävät arvossa meidän evakkoon joutuneiden muistoja.

Metsäpirtti Seura tarjosi kulttuuritalossa juhla lounaan, joka nautittiin erittäin lämpimässä ilmapiirissä. Vastaviin tilaisuuksiin paljonkin osallistunut Soini Hartikainen totesi, ettei hän ole milloinkaan kuullut yhtä lämminhenkisiä venäläisiä puheenvuoroja.

Juhlat jatkuivat vapaamuotoisina Vorken rannalla ja illalla Kiviniemessä.

Jatkuu seuraavalla sivulla

Tervehdys Vuokselasta: Veikko Juvonen ja Taisto Virkki.

Tervehdys Sakkolasta: Eila Aro ja Soini Hartikainen.

Vierailut kotikylissä

Sunnuntai oli varattu kotiseutumatkailulle. Kaksi linja-autollista suunta- si matkansa kohti Taipaleen-Kirvesmä- en seutuja tutustuen samalla talvi- ja jatkosodan taistelupaikkoihin. Suurin osa juhlayleisöstä oli kotoisin Saarois- ten alueelta. Monet kävivät paikallisen taksien avulla ihaillemassa Laatok- kaa Saunasaaren luona olevaa 600 m pitkää aallonmurtajaa. Varmaankin jo- kainen Metsäpirtin entinen kylä sai omat vieraansa.

Juhlista jäi lämmin ja positiivinen muisto. Oli hienoa todeta, miten pal- jon nuoria oli mukana. Kiitokset an- saitsevat myös paikalliset viranomai- set, jotka hoitivat etukäteen sovitut tehtävät mallikkaasti.

Ilmi Pesonen

Kun juhlakansaa alkoi kertyä muis- tojen lehdon viereen, niin mitäpäs näimmekään: seuran kunniapuheen- johtaja Leo Laulajainen se siellä kave- reineen lapioi soraa laatoitusten väli- selle alueelle. Hetkeä myöhemmin oli sitten esilaulamisen ja puheen vuoro.

Nyt hautausmaan nurkka on hienos- sa kunnossa. Jotta se sellaisena pysyy ehdotan, että käydessämme aallonmur- tajalla ja kivijaloilla ottaisimme mu- kaan vaikkapa nyrkin kokoisia ja pie- nempiäkin kiviä ja kokoaisimme niitä sannoitetulle alueelle, että rikkaruohot pysyvät jatkossakin poissa. Sopiiko?- IP

PS. Sanomattakin on selvää, että minkäänlaisia roskiahan emme niille kulmille jätä...

SEURAAVA SUVANNON SEUTU ILMESTYY SYYSKUUSSA,

aineistot jätettävä toimitukseen
viimeistään perjantaina 30.8.

Tilauskuponki SUVANNON SEUDULLE

Tilaan pitäjälehti Suvannon Seudun hintaan
20 euroa/vuosi

Nimi

Osoite

Lahjatilauksen saaja:

Maksaja

Palautetaan osoitteella: Suvannon Seutu,
Rautasemantie 375, 37550 Lempäälä

Tai soita tilaus p. 040 730 2622, 03- 3748 448

www.metsapirtti.net

Matka Karjalaan

Waski-sukua ja Metsäpirtin Vaskelaa kuvaavassa suku- ja kyläteoksessa on kuva Saaroisten satamatyömaalta 30-luvun alusta. Viisi miestä lippalakit päässä katsoo kameraan ja äärimmäise- nä oikealla seisoo isäni Mikko(Nikolai)Koskinen. Isä, joka si- sälle astuessaan tavallisesti täytti koko tilan voimakkaalla olemuksellaan, on kuvassa kovin nuori ja hintelän, jopa haavoittuvan tuntuinen. Saaroisista hän sittemmin löysi äitini Rauhan, kalasta- jan tyttären, joka oli vieläkin nuorempi, melkein lapsi ja näitä kahta nuorta ihmistä minä lähdin etsimään kesäkuus- sa 2001. Tein elämäni ensimmäisen matkan Karjalaan, jonka lämpimistä kesistä ja vehreästä luonnosta minulle jo varhain tuli käsite, jota ei voinut ky- seenalaistaa. Karjala on se maa, josta puhumisesta sain kylläkseni 50-luvun lapsuudessani, johon viittamista vält- telin 60-luvun opiskeluvuosinani – kyllä syntyperäiset helsinkiläisopiske- lijat vielä puhuivat evakoista-ja joka häipyi taka-alalle perheen perustamisen ja maasta muuton vuosina.

Keitä ovat nämä ihmiset bussin vie- ressä varhaisena kesäkuun aamuna Hel- singin rautatieasemalla , jotka valitse- vat matkan Metsäpirttiin ? Useimmat vielä tietoisina sellaisista lähitulevai- suuden näköaloista kuin kylmistä ja kosteista hotellihuoneista ja ruoasta joka ei tarjoa kulinaarisia huippuelä- myksiä.? Miksi he matkustavat ja min- ne? Kuinka moni heistä kuuluu minun kannsani samaan sukuun ja kuinka pal- jon me tiedämme ja muistamme yhdes- sä. Me esittelemme itsemme, me tulem- me eri kylistä, mutta nimet ovat tuttuja ja hahmoitumme kyläyhteisöihimme.

Yleensä me länsimaalaiset indivi- dualismia painottavan kulttuurin kas- vatit määrittelemme itsemme tai mei- dät määritellellään ammatin tai työn mukaan, naiset lisäksi mahdollisissa ydinperheen äidin roolissa. Näin nä- emme oman paikkamme yhteiskunnas- sa ja vallitsevassa maailmanjärjestyk- sessä ja näiden seikkojen perusteella arviomme keiden kanssa meillä voisi olla jotain yhteistä. On kovin vapaut-

tavaa jättää ammatti- ja työminä ko- tiin ja antaa tilaa sille yhteydelle mikä löytyy suku-, kylä- tai pitäjäyhteisös- tä. Matkan loppupuolella tämä koke- mus ei enää ollut pelkkä henkinen olo- tila vaan myös lähes fyysinen elämys. ”Tuntuu kuin olisi vihdoin päässyt kotiin”, todisteli usea matkatoverini kolmen yhteisen päivämme aikana.

Matkan ensimmäinen etappi on Käm- märän kylä Heinjoella parinkymmenen kilometrin päässä Viipurista. Ainoas- taan muutamilla meistä, lähisukulaisil- lani ja minulla , on yhtymäkohtia tä- hän paikkaan, jossa aikoinaan oli suu- ria kasvihuoneita kukkaviljelmiseen ja kettufarmi. Kämärällä aloittivat Rau- ha ja Nikolai yhteisen elämänsä 30-lu- vun lopulla ensimmäisen oman katon alla. Veljeni ja minä katselemme maas- sa olevia painumia ja talon perustuk- sen ? jäännöksiä. Hyttysset inisevät ja tuoksuu alkukesälle, kostealle heinäl- le ja koivun rungoille. Olin aina aja- tellut Kämärän talon suuremmaksi. Mihin isä kaivoi sen separaattorin evakkoon lähtiessä?

Kämärän uudet venäläiset asukkaat työskentelevät kasvimaillaan ja näyt- tävät olevan saavutuksiinsa tyytyväi- siä. Vaot ovat suoria ja rikkaruohot huolella kitketty. Käymme jotain kes- kustelun tapaista venäläisessännän kanssa. Isäntä osaa hiukan suomea ja emäntä tarjoaa vaniljalle tuoksuvia pikkuleipiä. Talo on epäilemättä pie- nempi kuin vanhempieni hävitetty talo. Kuinkahan kauan he ovat tällä asuneet? Varmasti kauemmin kuin van- hempani ehtivät. Poimin paikalta, jos- ta olisi voinut tulla kotipihani, metsä- tädykkeitä ja mataraa ja laitan ne vi- hon lehtien väliin.

Taipaleessa tihkusade muuttuu sa- teeksi yltyäkseen Kiviniemeen ja ho- telliin päästyämme rankkasateeksi. Olemme tulleet Suvannon rannalle ja hotellihuoneen ikkunasta näkyvät aal- lot ovat Suvannon aaltoja. Hotellissa ei ole lämmitetty viikkoihin, raaka kosteus lyö vastaan ja harmittelen ett- en ymmärtänyt ottaa verryttelypukua

tai pitkiä alushousuja matkaan. Mitä- hän työsuojeluasiamies kotona Tuk- holmassa sanoisi tästä ja kuinkahan monessa paikassa aloitettaisiin seiniin ja lattiaan poraaminen kosteusvahi- koiden löytämiseksi ja todistamiseksi. Pitäisikö evakuiden niin työntekijät kuin vieraatkin. Nuori serkkuni lainaa minulle marimekon housut ja pusakan , kerään filtit tyhjistä sängystä ja nu- kun peittojeni alla aamukuuteen.

Seuraavan päivän ohjelmaan kuuluu käynti Metsäpirtin kirkonkylässä, lah- joitusmaatalonpoikien muistomerkillä ja hautausmaalla sekä Saaroisten ja Vaskelan kylässä. Käymme Raudun kirkonkylässä ja asemalla. Minä käyn ostamassa itselleni lilanväriset kumi- saappaat, jotka ovat melkein oikean kokoiset. Kumpikaan meistä ei ole oi- kein tyytyväinen, myyjä joka tavarap- ulan maassa myy vastahakoisesti enkä minä jonka mielestä saappaat ei- vät tunnu ihan hyviltä. Luultavasti minulla kuitenkin aineellisesti mie- lessä on suurempi aihe olla tyytyväi- nen ja jätän aikanaan saappaat Helsin- kiin tulevia sieniretkiä varten. Ohitam- me kuvin ja kukin koristeltuja venä- läisiä hautausmaita ja laulamme Jo Karjalan kunnalla lehtii puu Metsä- pirtin hautausmaalla. Lahjoitusmaata- lonpoikien muistomerkkiä katsoessani muistan lukeneeni että Vaskelan kylän, isän kylän, väki ei osallistunut tämän muistomerkkin paljastamisen juhllallisuuksiin. Oliko ortodokseilla ollut jonkinlainen erityisasema, kysyy äitini muistelmateoksessaan Laatokan hiekkaranta oli valkoinen.

Saaroisissa auringon paistaessa tie- dostan sen minkä olen aamun aikana aistunut. Ilma tai ilmasto on erilainen; pehmeämpi, leppeämpi, milteipä hyväilevä.Tästä ilmanalasta lauluissa lauletaan ja vain täältä löytyy kaihoja kukkuvat käet. Teemme matkaa nyt pienemmissä ryhmissä ja Ville-eno, väsymätön lähes seitsemstäkymme- nestä ikävuodestaan huolimatta, joh- taa ryhmää Sittojan sillalta eteenpäin. Nyt meitä on useampia, jotka tähyile- vät kotipaikkansa raunioita. Näkyviä

raunioita tai perustuksia on kovin vähän, talojen sijainnit määritellään syvänteistä, maan painumisesta ja teistä lähtien. Ville kertoo kotinsa saunasta ja navetasta ja mihin ilmansuuntaan hän katseli ikkunasta poikana läsisäään. Miten tuulet puhalsivat Laatokan rannalla sijainneessa talossa talon läpi. Miten lähellä vanha raja oli ja minä muistelen, miten äitini kertomansa mukaan oli heittänyt kukan rajaojan yli toiselle puolelle ja miten venäläinen vartijasotilas oli kumartanut ja laittanut kukan napinläpeensä. Täällä minä poimin orvokkeja ja niittyileinikkejä.

Syömme matkaeväitämme aallonomurtajalla. Aallonomurtaja on suurista kivistä rakennettu. Osa kivistä on hävinnyt, ehkä ankkuripainoiksi ja tämä tuottaa vähän hankaluuksia päästä päähän kävelijälle. Aallonomurtajalla tunnutvat Laatokan navakat tuulet ja on helppo kuvitella miten naiset siellä seisten odottivat päiviä ja viikkoja merellä viipyneiden kalastajaveneiden kotiin saapumista.

Jatkamme kauan sitten poltettujen talojen etsimistä, vaellamme ryteiköissä, ylitämme saman ojan neljä kertaa. Aurinko porottaa ja nuorin veljeni haahuu herrasmieheksi ja tarjoutuu kassin kantajaksi tummatukkaiselle karjalaistytölle. Että kassi oli melkoisen painava tunnusti hän vasta illalla. Ville näyttää ”vanhan tuvan”, äidin lapsuudenkodin paikan. Kotinsa löytänyt Veikko tarjoaa venäläistä shampanjaa niityllä, jossa hänen sukunsa tilan rakennukset aikanaan ovat seisoneet ja lausuu Eila Kivikk`ahon runon Nocturno.

*Läpäjävä vedenkalvo..
Vipajava kuva kuun.
Älä katso. Älä valvo.
Nuku tuoksuun tuomipuun.*

*Vaivu uneen, niin et muista
saman tuoksun huokuvan
tuhausista tuomipuista
rantamilla Laatokan,*

*etkä muista kuvastuvan
vielä kuulaampana kuun
hopeaisen peilikuvan
kotilahteen kaivattuun.*

Muistan runon oppikoulun suomen kielen lukukirjasta ja että Eila Kivikk`aho oli syntynyt Sortavalassa. Me seisomme kaikki hiljaa.

Linja-autolle palatessa näkyy että matkatavarat ovat päivän aikana kartuneet. Useampi löytöretkeilijä kantaa mukanaan viinimarja- ja ruusupuskia ja minulle tuntemattomia koristekasveja kotipuutarhaan istutettavaksi. Tästä syntyy autossa keskustelua. Valamosssa coloradokuoriaisia poiminut Metsäpirtti-seuran sihteeri Ilmi varoittaa riskeistä. Autossa vallitsee kuitenkin pian konsensus, koska multaa ei ole kaivettu viljelysmailta vaan lähinnä hylättyiltä alueilta arvioidaan kuoriaisten vaara pieneksi, lähes olemattomaksi.

Autossa lauletaan, autossa kerrotaan päivän elämyksistä ja yhä useampi kertoo naapurilleen matkallälhtönsä syistä ja taustoista. Vaikka penkkijärjestys on periaatteessa vakiintunut on tietty liikkuvuus kuitenkin havaittavissa ja etäiset sukulaiset löytävät toisensa. Kannaksen murteella on helppo kysyä ja jo unohtuneet sanat hakeutuvat kielelle uudestaan. Ulkosuomalaiset kertovat Villen aloitteesta vaiheistaan. Meitä on muutamia ja jossakin tehdyn tutkimuksen mukaan ovat juuri toisen polven karjalaiset yliedustettuja maastamuuttajien joukossa.

Vaskelankoski, seuraava pysähdyspaikkamme, on ollut minulle lähitulokoon mytologinen käsite ja rantatörmällä seistessäni ymmärrän miksi Vaskelankoskesta kertojalla aina on ollut kunnioitusta äänessään. Virran ja putouksien suuruutta ei voi mitata käytössä olevilla mittayksiköillä, Vaskelankoski hiljentää katsojansa. Sen kohinaan ovat Feodoroffin ja Trofimoffin sukupolvet ennen minua nukahtaneet ja sen rannoilla he ovat kävelleet niin ilon kuin ahdistuksen täyttäminä. Rantatörmä on korkea ja jyrkkä ja on mahdotonta kiivetä alas muistokiviä hakemaan. Koski vetää puoleensa ja sen partaalta on vaikea lähteä, on kuin sitä ei voisi katsella kylkilseen. Isäni on 90-luvun alkupuolella tehdyssä nauhoituksessa kuvannut näköalaa Vaskelanmäeltä seuraavin sanoin:

”Näköala meilt Suvannol, ain kymmenä kilometri päähä Patoniemee, ol

kaunis. Se sit ol harvinaise kaunis. Vast nyt jaksaa ymmärtää, kui kaunis se ol.”

Vaskelan kylä oli vauras kylä ja Metsäpirtin ainoa puhtaasti ortodoksinen kylä. Kylän sijainti on komea, Vaskelanmäeltä se on katsonut alas Vaskelankoskeen. Vaskelan kylä on tunnettu runonlaulajistaan ja sitä on joissakin yhteyksissä luonnehdittu Larin Paraskeen kyläksi. Kylässä vaikutti kuitenkin monta muuta taitavaa runonlaulajaa ja itse tunnen erityistä kiinnostusta Vetosa-ämmää, Feodosia Mihailovaa, Laurin Nastoa ja Ikan Tarjaa kohtaan, kaikki kolme esi-äitejäni. Mamma, isäni äiti ja laulujen osaja itsekin, olisi tiennyt heistä kertoa. Mamma oli kulttuurinkantaja ja nyt toivon että olisin kuunnellut häntä enemmän silloin kun siihen vielä oli mahdollisuus.

Vaskelan mäellä talot olivat lähellä toisinaan kujien erottamina ja samansuuntainen asutus on siellä tänäkin päivänä. Etsimme isäni synnyinkotia, jonka täsmällisestä sijainnista suvun eri jäsenillä on eriäviä käsityksiä. Vaskelan mäellä on uusista taloista huolimatta vahva kulttuurimaiseman leima. Johtuuko se kasvillisuudesta joka kielee vanhoista navetoista ja sikaloista ja puutarhoista, joissa on viljelty niin koriste- kuin hyötykasvejakin. Täältä löytyy myös kivijalkojen jäänteitä. Välimatkat ovat lyhyitä ja pääsemme yksimielisyyteen Ika Vanan talon paikasta. Poimin muutaman kivijalasta lohjenneen kivenpalasen taskuuni ja kimpun entisen navetan kupeeella kasvavia keltaisia kukkia. Kävelen hiljaa veljeni kanssa mäkeä alas tiellä odotavalle autolle.

Ville kertoo Metsäpirtin sotaisesta historiasta, Kirvesmäestä, Taipaleenjoesta ja Koukunniemestä. Päivän elämyksiä sulatellessa tuntuu kuitenkin, että sodan historia on lyhyt historia niin paljon kuin sota hävittikin, taloja, viljelyksiä ja metsiä ja lopuksi kokonaisen kulttuurimuodon. En ole nähnyt mitään kouriintuntuvaa siitä mitä esi-isäni ja -äitini ovat vuosisatojen aikana luoneet. 1600-luvulta lähtien esi-isäni olivat viljelleet ja rakentaneet Vaskelaa, pysähtyneet illalla seisomaan ja arvioimaan seuraavan päivän säätä ja kulkeneet viljelyksiään katsas-

tamassa helluntaipäivän aamuna. Se näkyvä mitä minulla on siitä jäljellä on nippu keltaisia kukkia ja jokunen kivi.

Tämän kokemuksen jaan matkatovereideni kanssa ja luultavasti me kaikki taas kerran pohdiskelemme karjalaisuuden syvempää olemusta. Miten sen määrittelemmekin, siitä me kirjoitamme pitäjänlehtiin ja julkaisemme kirjoja ja siksi me kokoonnumme yhteisiin juhliin ja perustamme sukuseuroja. Siksi me teemme matkoja kerta toisensa jälkeen siihen Karjalaan jota ei enää ole.

Hotellihuone tuntuu aavistuksen verran lämpimämmältä kuin edellisenä iltana, ilta-aurinko paistaa ja kävelemme päivällisen jälkeen Kiviniemeen ja ostamme tuliaisiksi venäläisiä makeisia ja juomia. Jotkut ovat löytäneet kaupasta tuoretta savukalaa ja nauttivat ilta-ateriaansa ulkona penkillä syreenien tuoksussa. Suvannon vielä kylmä vesi ei useimpia houkuttele uimaan, mutta muutama kylmää pelkäämätön löytyy tästäkin joukosta. Toiset pitävät kuitenkin hotellin baaria parempana vaihtoehtona ja jatkavat iltaansa siellä. Hanuristilla on mustakantiseen

vihkoon kirjoitettu laulujen sanoja suomeksi, ne laulut on kuitenkin pian laulettu ja puolenyön maissa laulamien jatkuu hotellihuoneessa lähimpien naapureiden seinään koputtelemisesta huolimatta.

Paluumatkalla pysähdytään Viipurissa ja Viipuri on kaupunki, josta jokaisella karjalaisella on oma mielikuva. Sodan jälkeen syntyneillä se kuva perustuu paitsi siellä asuneiden ja siellä käyneiden kuvauksiin myös television dokumenttiohjelmiin, lauluihin ja kolmekymmenluvun kotimaisiin elokuviin. En luultavasti ole ainoa sodanjälkeiseen sukupolveen kuuluva karjalainen, jolle Viipuri on ollut projektoiden kohde. Viipuri on edustanut kosmopolitismia, eurooppalaisuutta, ajatuksen vapautta, henkisen ilmapiiirin väljyyttä ja aineellista vaurautta.

On luultavasti Viipuriprojektion syytä, että Tampere on minusta aina tuntunut nousukaskaupungilta ilman kulttuuriperinteitä eikä tällä ajatuksenjuoksulla ei ole mitään tekemistä Tampereen kanssa. Ei edes käynti tämän päivän Viipurissa pysty mieleen etsäntunutta Viipurikuvaa hävittämään. Päätän edelleenkin tukea Viipurin entisöi-

mistä, niin symbolista kuin minun tukeni onkin.

Paluumatkan tunnelma täyttää auton, rajanylityksen jälkeen alkavat kännykät piristää, omaisille soitetaan kotiin-paluusta ja alkaa kiitosten ja hyvästien aika. Me kiitämme matkanjohtajiamme Marjaa ja Villeä, kuljettajaa ja toisiamme. Jätämme henkisesti Karjalan taaksemme ja vaikka moni meistä kertoo että Karjalassa tuntui tulleen kotiin, jokainen meistä on matkalla siihen paikkaan joka ihan konkreettisesti on kunkin koti. Viimeisiä osoitteita ja puhelinnumeroja vaihdetaan. Ajamme haki suomalaisen maiseman, jota hetken aikaa katsomme uusin silmin ennenkuin siitä tulee se normi mikä se arkipäivässämme on. Halaamme toisiamme Helsingin rautatieasemalla, jossa useimpien tiet eroavat. Minä lähen Vantaalle veljeni kanssa. Edellisten vuorokausien vaikutelmat purkautuvat hysteerisenä nauruna ja keittiön pöydän ääressä istuessamme sanomme kyyneleet silmissä, että Karjalassa oli parempi.

Marja Salakari, os. Koskinen
Tukholma

Terveisiä Hovinkylästä

Kuusaanhovilla kulttuurihistoriallinen arvo

Lyhyt kahden päivän vierailumme Soini Hartikaisen järjestämään Sakkolan matkaan tapahtui säähaltijan suosiossa. Kesäinen helle ja sateeton retki edesauttoivat tavoittamaan kaikki vierailuohjelmaan merkityt kohteet. Jokainen mukana ollut toivoi näkevänsä entisen kotikontunsa, jotkut jo monet kertaa.

Hovinkylän järvitienoon näkeminen toi jokaiselle mukana olijalle mieluisia muistoja aikaisemmilta ajoilta tai edellisiltä käynneiltä. Koska itse olen lähinnä vain äitini kautta ollut yhteydessä Hovinkylään, niin hänen kertomuksensa ja muistelunsa alueen maisemien kauneudesta ja suorastaan ylivertauisuudesta saivat jälleen vakuuttavan vahvistuksen. Hovinkylä sijaitsee kauniilla paikalla. Suuret korkeuserot

järvenpinnan ja viereisen harjun välillä tekevät maisemasta jatkuvasti näkemisen arvoisen.

Luonnollisesti Suvannon Seutu ja Kiviniemen tienoo ovat Sakkolan yleisesti tunnetuimpia maisemakohteita, mutta jokaisella kylällä on omat paikalliset aarteensa ja nähtävyytensä. Niin Hovinkylälläkin.

Matkalla poikkesimme katsomassa Muolaassa sijaitsevaa Kuusaan lahjoitusmaahovia, joka oli aikanaan tunnetun venäläisen diplomaatin, madame Aleksandra Kollontayn (1872-1952) lapsuudenkotina. Hovi laajoine puistoineen näytti olevan jonkinlaisen kunnostuksen vaiheessa, mutta päärakennus saattaa käynnissä olevalla korjausvauhdilla menettää ryhtinsä. Ma-

dame Kollontay oli diplomaatturansa lisäksi kirjailija ja vallankumouspoliitikko. Hän asui ajoittain Suomessa, olihan hänen äitinsä suomalainen. Tukholmassa toimiessaan hän oli välittäjänä Suomen ja Neuvostoliiton välirauhaa koskeissa tunnusteluissa ja neuvotteluissa.

On luonnollisesti melkoinen vahinko, mikäli tuollaiset kulttuurihistorialliset kohteet kuin Kuusaan hovi päästetään rappeutumaan. Se tarjoaisi kunnostettuna monenlaista käyttöä ja palvelisi myös alueelle suuntautuvaa turismia.

jatkuu seuraavalla sivulla

Retkeilijät Muolaassa Kuusaan lahjoitusmaahovin pihalla, rappeutuneen, mutta korjauskelpoisen päärakennuksen edessä, madame Kollontayn lapsuudenmaisemassa. Vasemmalta Unto Loponen, Soini Hartikainen, Erkki Asp, Eila Lemmetty, Kerttu Kivikari, Matti Ojala, Matti Väyrynen, Kaija ja Pauli Ryyppö sekä piilossa kameran takana Eeva Petrell.

Kuusaan hovin tuntumassa on pietarilaisen yliopistodosentin Vladimir Mijasodovin ja hänen vaimonsa Ludmilan aloittama kahvio ja motelliyritys "Wanha Navetta". Motellissa on tarjolla hyvätaolaisia huoneita. Motelli on osoituksena oikealaatuisen yrittäjyyden synnystä näihin maisemiin.

Vierailimme Hovinkylässä niillä paikoilla, joissa mukana olivat tiesivät kotinsa sijainneen. Näitä kohteita tarkastellessa kävi hyvin ilmi, missä kenenkin kotitalo oli aikanaan seissyt. Peltoaukeamat osoittivat ilman talojakin kylän rakenteen, sosiaaliset suhteet ja toiminnan vireyden, kylä eli mukanaolijoiden kuvauksien pohjalta ja tarjosi oudommallekin kävijälle hyvän oppitunnin perinteen vaalimisen tärkeydestä.

Perinteen kunnioitus näkyi Hovinkyläseuran kunnostamassa ja vuosi sitten Hovinkylän 90-vuotisjuhlassa uudelleen vihityssä lahjoitusmaatalonpoikien muistomerkissä. Soini Hartikainen sai retkeläiset hetkeksi huhkiamaan alueen siistimisessä. Oheinen

Osa retkeläisistä uskaltautui maasturiretkelle Vuosalmelle, vastapäätä Äyräpäättä, ja sieltä Antreaan.

kuva osoittaa muistomerkkin nousevan hyvin esille nopeasti leviävän kasvilisuuden keskellä. Muistomerkkihän sijaitsee Petäjärven emäntäkoulun puistossa, entisen kyläelämän keskeisellä paikalla.

Poikkesimme myös katsomassa Kiviniemeä ja sen komeata koskea sekä Petäjärven aseman tienoita. Molemmat alueet ovat edelleenkin vilkkaita paikkoja. Täältä osa joukostamme lähti maastoautolla tutustumaan Vuoksen

ja Vuoksenrannan alueisiin, etenkin sen vuoksi, että meidän mukana olleiden isovanhempien kotipaikat sijaitsivat näissä maisemissa ennen heidän saapumistaan Sakkolaan.

Vuoksenrannan kautta kulkeva tie oli täysin kunnostamaton, mutta maastoautolla sen pystyi ajamaan läpi. Vuoksi oli reitin varrella, mutta Kirvuun käännyttyä komeat metsät hallitsivat maisemaa. Esivanhempien kotipaikat löytyivät ja näin moni oppi jälleen uusia piirteitä sukunsa vaiheis-

Sakkolan ja Raudun lahjoitusmaatalonpoikien muistomerkki on säilynyt entisöidyssä kunnossa.

ta. Oheinen kuva on otettu Vuosalmessa entisellä lossipaikalla.

Jatkoimme matkaa Sairalan asemalle ja sieltä Vehkapään kylään nopeasti vilkaisemaan omaa lapsuuden maisemaani. Myös Soini Hartikaista kiinnosti tämän kohteen näkeminen, sillä hänen ensimmäinen evakkotaipaleensa vuonna 1939 kulki Sakkolasta Vehkapään kautta kohti uutta sijoituskuntaa. Vehkapäässä isäni kotitalolla kasvillisuus oli nyt muutama vuosi edellisen käyntini jälkeen päässyt peittämään rantanäkymiä, koska paikallinen karjaloutta harrastanut sovhoosi oli kai lopetettu. Karja oli aikaisemmin toiminut täällä maiseman huoltajana.

Vehkapäästä palasimme Sairalan kansanopiston alueelle Torajärven rannalle, jossa tapasimme jälleen osan ryhmäläisiämme, jotka olivat kiertäneet tänne Räisälän kautta. Täältä lähdimme paluumatkalle Viipuriin, mutta Antreassa poikkesimme vielä Ilmatoivolankylään katsomaan Anna Maria ja Matti Jukan kotitila. Anna Maria oli yksi Hartikaisen sisaruksista Hovinkylästä lähtöisin.

Seuraavan kuvan henkilöt olivat kenties vielä tuttuja ainakin Hovinkylässä asuneille, sillä siinä ovat Hartikaisen tyttäret kerrankin päässeet samaan kuvaan. Tämä tapahtui vuonna 1956, jolloin äitini täytti 50 vuotta.

Erkki Asp

Hovinkylän hiekkaranta nykyisellään, taustana Hovinsaari, ainoa saari Petäjärven.

Tyyne Asp, os. Hartikainen vietti 1956 Lahdessa 50-vuotispäiväänsä ja vieraiden joukossa olivat myös hänen sisarensa: Anna Maria Jukka (s.1890), Aina Keikki (s. 1884) ja Hilja Hinkkanen (s. 1886).

Sakkola -museo -hankkeen postiosoite on:

**SAKKOLA-MUSEO/
SAKKOLA-SÄÄTIÖ
PL 15
37500 Lempäälä**

SAKKOLAN HISTORIA

Toinen, uusittu painos Sakkolan historiaa on edelleen saatavana, samoin kirja Sakkolan kylät tuvasta tupaan.

Kirjoja voi hankkia Osuuspankin konttorista Lempäälässä.

Kirjoja myyvät myös Eino Kuisma, Punkalaidun, sekä
Lempäälässä Anneli Kuisma ja Aaro Viskari
Anneli Kuisma hoitaa postitettavat tilaukset, puh. 03- 3748 410

Sakkolan historia II maksaa 13,50 euroa ja
Sakkolan kylät tuvasta tupaan 18,50 euroa
Postilähetyksistä peritään lisäksi lähetyskulut.

**HANKKIKAA NYT PITÄJÄTEOKSIA
- VAIKKAPA LAHJAKSI!**

SAKKOLAN PITÄJÄ- JUHLAN VIDEO

Saatavissa nyt myös 50 minuutin mittainen pitäjäjuhla-video kesän
1997 juhlista Sakkolassa. Tilaa värikäs dokumentti historiallisista
juhlallisuuksista Karjalan kotikunnilta hintaan 25,50 euroa.

TILAUKSET:

Ilpo Kuparinen puh. 03- 3738 195, 254 0640 tai 0400 307 550
Videota voi myös noutaa Crane Video Oy:n toimipisteestä
Tampereen Näsilinnankatu 28
tai Vesilahdesta Kuparisen kotoa Rautialantie 525.
Tilauksia otetaan vastaan myös Sakkola-Säätiössä.

PITO-KALAASI KY

Pitopalvelu Aila ja Kati Heikkilä, Tampere
Puh. 03-343 3902, 03-266 2002, 0400 548 526

Putkiliike P. Nuora Ky

37560 KULJU
Puh. 367 6100

**TILAA SINÄKIN
SUVANNON SEUTU**

*Seuraava lehti
ilmestyy syyskuussa.*

SUVANNON SEUTU

**Suvannon ympäristön
kotiseutulehti**

Ilmestyy vuonna 2002 8 kertaa

Tilaushinta

20 euroa/vuosikerta

Ilmoitushinnat

0,20 euroa palstamillimetri
(+alv 22%)

Pankki

TSOP, 37500 Lempäälä
Tilinumero 522803-211955

Toimitus Suvannon Seutu,
Rautasema, 37550 Lempäälä

Puhelin 040 730 2622
tai (03) 374 8448 iltaisin

Päätoimittaja

Marjo Ristilä-Toikka, Lempäälä

Metsäpirtin yhdyshenkilö

Anja Kuoppa, Janakkala
p. 044 28 44 330

Vuoksen yhdyshenkilö

Taisto Virkki, Tampere
p. 03- 363 1750 tai 050-553 8607.

Toimituskunta

Esko Kallonen
Eero Koppanen
Ritva Koski
Juha Kuisma
Hannu Paukku
Aila Alanen
Anja Kuoppa
Taisto Virkki

Kirjapaino Vammaspaino, Vammala